

Program wieloletni na lata 2016-2020

„Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych”

Instytut Uprawy
Nawożenia i Gleboznawstwa

Puławy, 2015

Podstawa prawna do opracowania programu wieloletniego art. 136 ust. 2 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Program to kontynuacja programu wieloletniego pod nazwą „Wspieranie działań w zakresie kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce”, realizowanego w latach 2011-2015

Założenia do programu wieloletniego na lata 2016-2020 to efekt i płaszczyzna współpracy pracowników IUNG-PIB i specjalistów MRiRW

Racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną to:

1. Element dyscypliny naukowej określanej jako kształtowanie środowiska

2. Zbiór działań operacyjnych obejmujących :

- dostrzeganie wszystkich funkcji gleb
- Wskazywanie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego
- Wyznaczanie obszarów wrażliwych, narażonych na procesy degradacji środowiska

- Wprowadzenie i ocena skuteczności instrumentów prawnych i finansowych , prowadzących do ograniczenia lub wyeliminowania zagrożeń
- Wdrażanie koncepcji wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich
- Czynniki kształtujący poziom produkcji i jakość surowców roślinnych

Działania uwzględnione w programie:

- umożliwiają diagnozę stanu aktualnego
- służą wspieraniu decyzji na różnych poziomach zarządzania;
- mają charakter długookresowy;
- w większości są kontynuacją zadań realizowanych w ramach programu wieloletniego, ustanowionego na lata 2011-2015.

Założenia ogólne

Proponowany program wieloletni będzie:

- 1) stanowić wsparcie dla działań w zakresie racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce i ograniczenia niekorzystnego oddziaływania rolnictwa na środowisko;
- 2) nakierowany na ocenę skutków WPR, polityki klimatyczno-energetycznej, a także na wspieranie działań mających na celu ograniczanie degradacji środowiska przyrodniczego (ochrona gleb, wód, powietrza);
- 3) uwzględniał problemy kształtowania jakości surowców roślinnych, wiążące się z oczekiwaniami i presją społeczeństwa, którego świadomość zagrożeń dla bezpieczeństwa żywnościowego i zdrowia systematycznie wzrasta. Problemy te będą rozpatrywane z uwzględnieniem zasad Wspólnej Polityki Rolnej UE;

- 4) odgrywał istotną rolę w ograniczaniu niekorzystnych oddziaływań rolnictwa na środowisko naturalne. Ma on na celu zapobieganie degradacji środowiska rolniczego i kształtowanie jakości produkcji poprzez stosowanie różnych instrumentów i dostosowywanie produkcji rolniczej do nowych wyzwań i uwarunkowań związanych z dyrektywami i rozporządzeniami UE;
- 5) uwzględniał ocenę wpływu na rolnictwo realizowanej polityki klimatyczno-energetycznej, która w coraz większym stopniu wkracza w obszar produkcji rolniczej;
- 6) uwzględniał wymagania nakładane na produkcję rolniczą związane z kryteriami zrównoważonego rozwoju, w tym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych w uprawach rolnych wykorzystywanych na cele biopaliwowe, które wynikają z Dyrektywy 2009/28/WE;

- 7) uwzględniał nowe wyzwania dla polskiego rolnictwa, takie jak:
- przewidywane zmiany klimatyczne;
 - dążenie do zachowania bioróżnorodności biologicznej i zabezpieczenia zapotrzebowania na żywność i paszę oraz pokrycie zapotrzebowania na biomasę do produkcji energii odnawialnej;
 - racjonalne nawożenie i ograniczanie emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększanie sekwestracji CO₂ w glebach, z uwzględnieniem naturalnych metod zwiększania ilości pierwiastka węgla w glebach (biosekwestracja);
 - nawozowe wykorzystanie produktów pofermentacyjnych z biogazowni rolniczych na środowisko przyrodnicze.

Wykonawca programu wieloletniego

**Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
Państwowy Instytut Badawczy w Puławach**

Nadzór:

- merytoryczny – Departament Hodowli i Ochrony Roślin MRiRW
- finansowy – Departament Finansów MRiRW

**Cel główny programu wieloletniego to
wspieranie działań w zakresie ochrony
i racjonalnego wykorzystania rolniczej
przestrzeni produkcyjnej, ograniczanie
niekorzystnego wpływu rolnictwa na
środowisko oraz kształtowanie jakości
surowców roślinnych z uwzględnieniem
zasad WPR i zmian klimatu.**

Cele szczegółowe programu wieloletniego to:

- prowadzenie i wzbogacanie systemu informacji o przestrzeni rolniczej oraz opracowywanie analiz przestrzennych;
- ocena i prognozowanie skutków produkcyjnych i środowiskowych WPR;
- doskonalenie technologii produkcji roślinnej mające na celu uzyskiwanie ziemiopłodów o pożądanej jakości w sposób bezpieczny dla środowiska z uwzględnieniem zasad WPR i przewidywanych zmian klimatu;
- doskonalenie i upowszechnianie postępu technologicznego w celu zwiększenia innowacyjności i konkurencyjności produkcji roślinnej (rolniczej) w Polsce.

Istotne elementy programu wieloletniego to:

- 1) nawiązanie do przyjętych w świecie priorytetów rozwoju społecznego i gospodarczego oraz zasad WPR;
- 2) nawiązanie do wcześniejszych programów wieloletnich;
- 3) kompleksowość i wieloaspektowość oceny;
- 4) zgodność z dokumentami strategicznymi;
- 5) możliwość wykorzystania zgromadzonych i stale wzbogacanych zbiorów informacji o środowisku rolniczym oraz wyników badań Instytutu w aspekcie oceny produkcji rolniczej i jej oddziaływania na środowisko;

- 6) uwzględnianie dynamiki i regionalnego zróżnicowania zmian w produkcji rolniczej pod wpływem WPR;
- 7) wykorzystanie technik informatycznych do sporządzania ocen oraz analiz przestrzennych i transferu wyników do praktyki;
- 8) doświadczenie koordynatora i wykonawcy nabyte podczas realizacji poprzednich programów wieloletnich oraz celowość kontynuacji głównych kierunków analiz i ocen;
- 9) szeroki zakres popularyzacji efektów programu w formie publikacji oraz ich prezentowanie na konferencjach, warsztatach i seminariach;
- 10) możliwość szybkiego sporządzania ocen i opinii zleczanych w związku z działaniami Rady Ministrów, a zwłaszcza Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przewidywane efekty społeczno-gospodarcze programu wieloletniego to:

- zapewnienie samowystarczalności żywnościowej Polski i możliwości eksportu, pokrycie popytu na surowce roślinne na paszę i do spożycia;
- poprawa jakości surowców roślinnych;
- zabezpieczenie możliwości produkcji surowców rolniczych dla przemysłu i na cele energetyczne;
- utrzymanie potencjału produkcyjnego polskiego rolnictwa i zwiększenie jego konkurencyjności;
- zmniejszenie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego;
- łagodzenie skutków zmian klimatu;
- realizacja funkcji środowiskowych i retencyjnych gleb;
- wsparcie realizacji dyrektyw i rozporządzeń UE oraz ocena skutków WPR.

Struktura programu wieloletniego

Obszar I

Wykorzystanie i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski z uwzględnieniem zasad WPR

1. Ocena zmian w gospodarowaniu ziemią z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, organizacyjno-ekonomicznych i procesów urbanizacyjnych oraz wskazanie działań prowadzących do racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
2. Ocena gleb użytkowanych rolniczo z uwzględnieniem prawidłowego funkcjonowania ekosystemów glebowych oraz wskazanie działań zapobiegających procesom degradacyjnym.
3. Monitorowanie różnych parametrów środowiska glebowego dla właściwej oceny WPR.
4. Ocena i kształtowanie bioróżnorodności środowiska glebowego oraz aktywności mikrobiologicznej gleb z uwzględnieniem różnych warunków siedliskowych i systemów gospodarowania.
5. Ocena możliwości i kierunków wykorzystania środowiska rolniczego Polski z uwzględnieniem koncepcji wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, specyfiki obszarów problemowych oraz kierunków rozwoju infrastruktury.

6. Ocena wpływu rolnictwa na jakość wód oraz wspieranie działań mających na celu ochronę zasobów wodnych Polski.
7. Opracowanie i doskonalenie metod oceny oraz prognozowania (modelowania) skutków środowiskowych i produkcyjno-ekonomicznych WPR i zmian klimatu.
8. Analiza i ocena wpływu działań WPR na środowisko oraz strukturę, poziom, koncentrację i konkurencyjność produkcji rolniczej, z uwzględnieniem zróżnicowania regionalnego rolnictwa i specyfiki różnych grup gospodarstw rolnych.
9. Opracowanie i doskonalenie metod oraz instrumentów przydatnych do kształtowania wpływu WPR na środowisko.

Struktura programu wieloletniego

Obszar II

Wspieranie postępu technologicznego i innowacyjności produkcji roślinnej w Polsce

1. Analiza i ocena regionalnego zróżnicowania możliwości rozwoju różnych systemów i kierunków produkcji rolniczej oraz prognozowanie ich wpływu na środowisko z uwzględnieniem zasad WPR.
2. Wspieranie gospodarki nawozowej w Polsce i ocena jej skutków środowiskowych oraz doskonalenie systemów doradztwa nawozowego z uwzględnieniem stosowania produktów pofermentacyjnych z biogazowni.
3. Ocena i wspieranie procesów wdrażania integrowanej produkcji i postępu technologicznego w produkcji roślinnej zbóż, roślin pastewnych i roślin energetycznych.
4. Ocena możliwości kształtowania poziomu i jakości produkcji roślinnej z uwzględnieniem przewidywanych zmian klimatu.

5. Wykorzystanie wyników badań naukowych i prac hodowlanych do doskonalenia odmian oraz technologii produkcji chmielu i tytoniu zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin.
6. Analiza możliwości redukcji emisji gazów cieplarnianych, amoniaku oraz azotanów z rolnictwa w perspektywie lat 2030 oraz 2050.
7. Analiza i doskonalenie metod przekazywania wyników badań naukowych do doradztwa i praktyki rolniczej oraz wspieranie działalności różnych typów gospodarstw i przedsiębiorstw rolniczych.

Partnerzy

- Rada Ministrów RP
- Resorty rolnictwa, środowiska, rozwoju regionalnego i infrastruktury
- GUS
- władze samorządowe i administracyjne różnych szczebli zarządzania
- jednostki naukowe (instytuty badawcze i uczelnie)
- KSCHR
- CDR
- ARiMR
- ANR
- jednostki planistyczno-projektowe
- doradztwo
- szkoły rolnicze
- producenci rolni

Mierniki realizacji Programu w latach 2016-2020

Cel główny	Miernik	Wartość B – bazowa i D – docelowa mierników w poszczególnych latach									
		2016		2017		2018		2019		2020	
		B	D	B	D	B	D	B	D	B	D
Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ograniczanie niekorzystnego wpływu rolnictwa na środowisko przyrodnicze oraz kształtowanie jakości surowców roślinnych z uwzględnieniem zasad WPR i zmian klimatu	Liczba publikacji z kat. B i inne	0	70	70	160	160	250	250	340	340	430
	Liczba publikacji z kat. A	0	1	1	3	3	5	5	7	7	9
	Liczba konferencji, warsztatów, seminariów, szkoleń	0	20	20	40	40	60	60	80	80	100
	Liczba ekspertyz, poradników, opinii, raportów, opracowań	0	11	11	24	24	34	34	45	45	57
	Liczba zeszytów w serii „Studia i Raporty IUNG-PIB”	0	4	4	8	8	12	12	16	16	20
	Liczba uczestników konferencji, warsztatów, seminariów, szkoleń	0	810	810	1690	1690	2560	2560	3430	3430	4300

Kosztorys zbiorczy realizacji programu

Lp.	Wyszczególnienie pozycji kosztorysu	Koszt w tys. zł					
		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Razem
1.	Wynagrodzenia osobowe i składki naliczone od wynagrodzeń	4 970 000	5 271 000	5 224 000	5 216 000	5 208 000	25 889 000
2.	Wyjazdy, szkolenia	177 000	237 000	229 000	219 000	208 000	1 070 000
3.	Materiały i wyposażenie	617 000	737 000	687 000	645 000	593 000	3 279 000
4.	Usługi obce	346 000	543 000	521 000	526 000	483 000	2 419 000
5.	Inne koszty bezpośrednie	185 000	457 000	413 000	440 000	422 000	1 917 000
6.	Koszty pośrednie*	1 459 000	1 523 000	1 524 000	1 524 000	1 524 000	7 554 000
7.	Wydatki majątkowe	45 000	0	0	0	0	45 000
8.	OGÓŁEM **	7 799 000	8 768 000	8 598 000	8 570 000	8 438 000	42 173 000

*) koszty pośrednie naliczane są jako narzut od wynagrodzeń i składek od wynagrodzeń

***) koszty z wyłączeniem amortyzacji

Kosztorys programu wieloletniego według obszarów w latach 2016-2020

Nazwa obszaru	Planowane nakłady w tys. zł					
	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Obszar I Wykorzystanie i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski z uwzględnieniem zasad WPR	4 091	4 520	4 388	4 336	4 267	21 602
Obszar II Wspieranie postępu technologicznego i innowacyjności produkcji roślinnej w Polsce	3 708	4 248	4 210	4 234	4 171	20 571
RAZEM	7 799	8 768	8 598	8 570	8 438	42 173

Kosztorys zbiorczy programu wieloletniego według zadań

Zadanie	Tytuł zadania	Planowane nakłady
1.1	Ocena zmian w gospodarowaniu ziemią z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, organizacyjno-ekonomicznych i procesów urbanizacyjnych oraz wskazanie działań prowadzących do racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	2 503 000
1.2	Ocena gleb użytkowanych rolniczo z uwzględnieniem prawidłowego funkcjonowania ekosystemów glebowych oraz wskazanie działań zapobiegających procesom degradacyjnym	2 301 000
1.3	Monitorowanie różnych parametrów środowiska glebowego dla właściwej oceny WPR	2 913 000
1.4	Ocena i kształtowanie bioróżnorodności środowiska glebowego oraz aktywności mikrobiologicznej gleb z uwzględnieniem różnych warunków siedliskowych i systemów gospodarowania	2 806 000
1.5	Ocena możliwości i kierunków wykorzystania środowiska rolniczego polski z uwzględnieniem koncepcji wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, specyfiki obszarów problemowych oraz kierunków rozwoju infrastruktury	2 487 000
1.6	Ocena wpływu rolnictwa na jakość wód oraz wspieranie działań mających na celu ochronę zasobów wodnych polski	2 757 000
1.7	Opracowanie i doskonalenie metod oceny oraz prognozowania (modelowania) skutków środowiskowych i produkcyjno-ekonomicznych WPR i zmian klimatu	1 619 000
1.8	Analiza i ocena wpływu działań WPR na środowisko oraz strukturę, poziom, koncentrację i konkurencyjność produkcji rolniczej, z uwzględnieniem zróżnicowania regionalnego rolnictwa i specyfiki różnych grup gospodarstw rolnych	2 124 000
1.9	Opracowanie i doskonalenie metod oraz instrumentów przydatnych do kształtowania wpływu WPR na środowisko	2 092 000

2.1	Analiza i ocena regionalnego zróżnicowania możliwości rozwoju różnych systemów i kierunków produkcji rolniczej oraz prognozowanie ich wpływu na środowisko z uwzględnieniem zasad WPR	2 147 000
2.2	Wspieranie gospodarki nawozowej w Polsce i ocena jej skutków środowiskowych oraz doskonalenie systemów doradztwa nawozowego z uwzględnieniem stosowania produktów pofermentacyjnych z biogazowni	3 254 000
2.3	Ocena i wspieranie procesów wdrażania integrowanej produkcji i postępu technologicznego w produkcji roślinnej zbóż, roślin pastewnych i roślin energetycznych	3 413 000
2.4	Ocena możliwości kształtowania poziomu i jakości produkcji roślinnej z uwzględnieniem przewidywanych zmian klimatu	2 465 000
2.5	Wykorzystanie wyników badań naukowych i prac hodowlanych do doskonalenia odmian oraz technologii produkcji chmielu i tytoniu zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin	3 170 000
2.6	Analiza możliwości redukcji emisji gazów cieplarnianych, amoniaku oraz azotanów z rolnictwa w perspektywie lat 2030 oraz 2050	2 746 000
2.7	Analiza i doskonalenie metod przekazywania wyników badań naukowych do doradztwa i praktyki rolniczej oraz wspieranie działalności różnych typów gospodarstw i przedsiębiorstw rolniczych	3 376 000
Razem		42 173 000

Mierniki realizacji Programu w roku 2016

Cel główny	Miernik	Wartość B - bazowa i D - docelowa mierników w poszczególnych latach	
		B	D
Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ograniczanie niekorzystnego wpływu rolnictwa na środowisko oraz kształtowanie jakości surowców roślinnych z uwzględnieniem zasad WPR i zmian klimatu	Liczba pozostałych publikacji z kat. B i inne	0	70
	Liczba publikacji z kat. A	0	1
	Liczba konferencji, warsztatów, seminariów, szkoleń	0	20
	Liczba ekspertyz, poradników, opinii, raportów, opracowań	0	11
	Liczba zeszytów w serii „Studia i Raporty IUNG-PIB”)	0	4
	Liczba uczestników konferencji, warsztatów, seminariów, szkoleń	0	810

Kosztorys zbiorczy realizacji Programu w 2016 roku

Lp.	Wyszczególnienie pozycji kosztorysu	Koszt w zł
1.	Wynagrodzenia i składki od wynagrodzeń	4 970 000
	w tym wynagrodzenia bezosobowe	79 000
2.	Wyjazdy, szkolenia	177 000
3.	Materiały i wyposażenie	617 000
4.	Usługi obce	185 000
5.	Inne koszty bezpośrednie	346 000
6.	Koszty pośrednie*	1 459 000
7.	Wydatki majątkowe	45 000
8.	OGÓŁEM **	7 799 000

*) koszty pośrednie są naliczane jako narzut od poz. 1 wynagrodzenia i składki od wynagrodzeń z wyłączeniem wynagrodzeń bezosobowych (w wysokości ok. 30%)

***) koszty z wyłączeniem amortyzacji; nakłady finansowe wyrażone w kwotach brutto

Kosztorys programu według obszarów w roku 2016

Nazwa obszaru	Kwota w zł
Obszar I „Wykorzystanie i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski z uwzględnieniem zasad WPR”	4 091 000
Obszar II „Wspieranie postępu technologicznego i innowacyjności produkcji roślinnej w Polsce”	3 708 000
RAZEM	7 799 000

Koszt zadań w Programie w 2016 roku

Zadanie nr	Koszt w zł	
	koszt	w tym wyjazdy zagraniczne
1.1	481 000	
1.2	427 000	5 000
1.3	645 000	
1.4	423 000	
1.5	486 000	
1.6	512 000	5 000
1.7	304 000	
1.8	412 000	
1.9	401 000	
2.1	413 000	
2.2	489 000	
2.3	688 000	
2.4	455 000	
2.5	614 000	
2.6	390 000	
2.7	659 000	
Razem*	7 799 000	10 000

*) koszty z wyłączeniem amortyzacji; nakłady finansowe wyrażone w kwotach brutto

Podsumowanie

1. Przedstawiona informacja odzwierciedla cele, strukturę i przewidywane efekty programu wieloletniego.
2. Struktura programu i jego ukierunkowanie merytoryczne wskazuje na zbieżność zadań z priorytetami WPR i działaniami MRiRW.
3. Podstawowym warunkiem przydatności praktycznej programu jest stałe wzbogacanie i wykorzystanie reprezentatywnych zbiorów informacji.
4. Dotychczasowe doświadczenie wykonawcy programu i jednostek współpracujących (partnerów) daje gwarancję prawidłowej realizacji postawionych celów.